

סמינריון – חובת הגילוי בדיני חוזים

תוכן

2.....	מבוא
2.....	חוזים, חוק החוזים ומה שביניהם
2.....	מהו חוזה?
3.....	חופש החוזים
3.....	דיני החוזים
4.....	חובת תום הלב
4.....	תחולתו של עקרון תום הלב
6.....	חובת תום הלב במשא ומתן – סעיף 12
7.....	תום לב אובייקטיבי או סובייקטיבי
8.....	חובת תום הלב בקיום החוזה ובמימוש הזכויות – סעיף 39
9.....	חובת הגילוי
9.....	חובת גילוי בדינים השונים
9.....	דיני קניין
12.....	דיני בנקים ומשכנתאות
15.....	דיני ביטוח
17.....	סעדים ופיצויים בגין הפרת החובה
18.....	פיצויים – בין פיצויי הסתמכות לפיצויי קיום ומה שביניהם
19.....	סיכום ומסקנות
22.....	ביבליוגרפיה

מבוא

במסגרת עבודת סמינריון זו אעסוק בנושא אשר טמון בליבת דיני החוזים והוא חובת הגילוי. במסגרת עבודת הסמינריון אבחן את מהות חובת הגילוי וזאת בד בבד לבחינת עוצמתה של חובת תום הלב והשפעתה על כלל הדינים במערכת המשפט הישראלית במהלך העשורים האחרונים, בייחוד לאור המהפכה החוקתית וחוקיקות חוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

לא ניתן להבין לעומקם של דברים בכל הנוגע לחובת הגילוי וחובת תום הלב מבלי להפוך ולחקור את פסיקות בתי המשפט המשמעותיות ביותר בתחום לאורך השנים וכן את דבריהם וטעמיהם של מלומדים רבים שהפכו והפכו בעניין זה.

שאלת המחקר שתוביל אותי במסגרת עבודת הסמינריון הזו היא "מהי חשיבותה של חובת הגילוי בכריתת חוזה בין שני צדדים ומה ההשפעה של התפתחות החובה על הדינים השונים במשפט הישראלי".

כמו כן, במסגרת עבודה זו, אבחן את המקורות הסטוטוריים לחובת הגילוי ולחובת תום הלב ואת אופן השפעתם על פסיקות בתי המשפט ברוח חוק החוזים.

בחלק האחרון לעבודת זו אבחן מהם הסעדים המגוונים שניתנו ע"י בתי המשפט בישראל לאחר שנקבע כי הופרה חובת הגילוי וחובת תום הלב, סעדים אשר הלכו והשתכללו עם פסיקות בתי המשפט.

חוזים, חוק החוזים ומה שביניהם

מהו חוזה?

חוזה הוא הסכם המביא לידי ביטוי את רצונם של צדדים בעלי כשירות משפטית אשר חפצים להיקשר במערכת יחסים משפטית זה עם זה על מנת להגשים את מטרותיהם.

פרופ' גד טדסקי הבחין בין שני מצבים אפשריים לפירוש המושג 'חוזה': המצב הראשון בא לתאר את היחסים המשפטיים שנוצרו בין הצדדים לו (לאחר כריתתו) ואילו המצב השני מתאר המושג כתיאור המצב המשפטי החדש שנוצר בעקבות כריתת החוזה.¹ בשל אופיו, החוזה קיים בכל תחום ותחום בחיי היום יום אולם משמעותו משתנה מעת לעת ומתחום לתחום כך שבכדי להבין לעומק מהו "חוזה" נדרש קודם לכן לבחון באיזה תחום. במהלך סמינריון זה, אבחן בין חוזים מתחומים שונים (כמו למשל, דיני עבודה, דיני מקרקעין וכיוצא בזה). דיני החוזים בישראל מאוגדים בעיקר בחוק החוזים (חלק כללי)² אולם חוק זה אינו מגדיר במפורש מהו "חוזה". סעיף 1 לחוק קובע כי: **"חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה"**. משמעות פני הדברים היא כי על פי חוק החוזים, חוזה הוא תוצר של מפגש רצונות של שני צדדים או יותר, המסדיר ביניהם את הקשר המתבסס על הסכמה והבנה הדדית, ומביא לידי ביטוי את רצונם ההדדי ביצירת הקשר. חוק משלים לחוק החוזים הוא חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה)³.

פרופ' גבריאלה שלו סוברת כי לכל חוזה בכל תחום ישנם שני יסודות: יסוד ההסכם ויסוד האכיפות.⁴ ראשית, יסוד ההסכם קובע כי ההסכמה בין הצדדים היא אשר מהווה את עיקר קיומו של החוזה. בלעדי ההסכמה, אין חוזה. נהוג להשתמש בהגדרה 'קונצנזוס' המתמזג היטב עם מפגש רצונותיהם של הצדדים

¹ גד טדסקי, "אי-אלו היבטים למושג החוזה", מסות במשפט (ירושלים, תשל"ח) 54

² חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

³ חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970

⁴ גבריאלה שלו, "דיני חוזים – חלק כללי", התשס"ה-2004